

Kyoto, Poznan, CDM, emissierechten, het zijn allemaal miskleunen, schrijft AVIEL VERBRUGGEN. Zonder enige cynische ondertoon vindt hij dat hoopgevend: ‘Gooi die hele handel op de schroothoop van de geschiedenis en begin opnieuw.’

Een lekke ballon kan niemand opblazen

Het proces Kyoto-Poznan (1997-2008) is als een ballon vol gaten. Reductiedoelen voor broeikasgasemissie per land afspreken klinkt goed, maar is niet haalbaar en niet zinvol. Europa ontfermt zich over Kyoto. De VS stapten in 2001 op, wel om de verkeerde redenen maar met achterlating van Al Gores wonderbaarlijke drukregeling-machinerie van emissiehandel. China, India, en andere groeilanden willen niet mee blazen. Rusland en Oekraïne staan aan de toeg om gebakken lucht in plaats van perslucht te slijten aan naïeve Europeanen. WWF, Greenpeace & co. blazen duchtig mee en zijn verbolgen dat de ballon niet opstijgt. Nu en dan is er een luchtophoping in die reusachtige Kyoto-ballon die Europa en zelfs de wereld zou moeten optillen. Voor Europa voldoende bewijs om zich klimatredder te decoreren.

De Kyoto drukregeling-machinerie is ingewikkeld en ontaard tot wingewest van gladde bedrijven.

Er is apparatuur om de druk te verlagen: CDM of zogenoemde ‘schone ontwikkelings-mechanismen’ waarmee rijke landen emissierechten verwerven door overdracht van zagezegd schone technologie naar ontwikkelingslanden. Collega’s van Stanford University hebben de talrijke onfrisse praktijken van CDM belicht. Nu lappen de VN continu CDM op om lekken te stelpen. Maar CDM steunt op een foute logica al verworpen door Brundtland (1987): de westerse technologie als hoofdschuldige van het klimaatprobleem, zou bij wereldwijde verbreiding het klimaatprobleem oplossen. China is het tastbare bewijs van wat er gebeurt als miljarden arme mensen het voorbeeld van één miljard rijke mensen op deze planeet ijverig kopiëren. CDM is een oervoorbeeld van zelfbedrog, waarmee het rijke westen de eigen plicht van dringende en drastische ombouw van de energiesystemen uitstelt en afwentelt.

Er is ook apparatuur om de druk te verhogen: de Europese emissiehandel, vlaggenschip van het klimaatbeleid. Alleen is er een probleem: dat ding levert geen druk. Niet tijdens het proefdraaien (2005-2007), niet in deze Kyoto-periode (2008-2012), en afgelopen vrijdag heeft de Europese ministerraad de cilinderkoppen van de machinerie in de kast gestopt. De Europese grootindustrie weigert voor de bijl te gaan, en wie kan haar daarin ongelijk geven? Elektriciteit is voorlopig de overblijvende sector die zou moeten betalen voor koolstofemissies, want die sector kan toch de factuur doorsluizen naar de

kleingebruikers (huishoudens, kmo's, overheden). Pervers neveneffect: het Franse atoomduo EDF-Suez wet al de messen om de collega-elektriciteit-monopolies in Europa te decimeren. Met dank aan Napoleon Sarkozy en aan WWF-Greenpeace voor hun steun aan de emissiehandel. Of hoe de schrik voor de klimaatgalg iemand naar de Franse atoomguillotine voert. We moeten rekenen op het verzet van de Duitse elektriciteitsreuzen E.On en RWE om dit doemscenario te kelderen.

Skiën in de woestijn

Vaststellen dat Kyoto-Poznan, CDM en Europese emissiehandel miskleunen zijn, geeft hoop. Dit is geen cynische uitspraak. Echt cynisme is beweren dat Kyoto-Poznan de juiste weg is en CDM en emissiehandel de goede instrumenten, want dan is er geen hoop. We blazen nu al tien jaar met zijn allen keihard (in Poznan nog eens 10.600 blazers) en het brengt de klimaatzaak geen millimeter vooruit. Nog meer blazers inschakelen, biedt geen uitweg. Gooi de lekke ballon en de manke machinerie op de schroothoop van de geschiedenis. Maar wat in de plaats? Enkele hoofdlijnen:

1. Redelijke radicaliteit kan de totale ombouw van onze energiesystemen in goede banen leiden. Radicale omkeringen in de geschiedenis zijn nooit het resultaat van alleen maar goede bedoelingen; ze ontstaan en breken door vanuit het samengebalde eigenbelang van miljarden mensen.
2. Stop Kyoto-Poznanspelletjes; verander dringend en drastisch de energiesector. Dringend om op het nippertje de onomkeerbare catastrofale klimaatverandering in te dijken. Drastisch door de energie-economie ombouw van risicovolle fossiel-nucleaire obesitas naar het gestroomlijnde koppel energie-efficiëntie/duurzame energie.
3. De gehele energie-economie duurzaam maken tegen 2050 is erg moeilijk en duur. Drietrapsraketten zijn nodig. Boventrap is de hernieuwbare energielevering die we in orbit moeten krijgen; middentrap is de minimale energie-intensiteit (met ongeziene want veelal nog onontdekte energie-efficiëntie); de vandaag verwaarloosde ondertrap is de juiste prijszetting van energie.

Toch zijn de hoge olieprijsen van de zomer 2008 een slechte zaak: ze leveren reusachtige winsten aan buitenlandse elites en energiemonopolies voor nog meer obscene consumptie (skiparadijzen in de woestijn) en nog meer en vuilere oliebronnen en atoomenergie.

Hoge energieprijzen voor de gebruikers moeten komen van doordachte taksombouw. Dit betekent: weg met subsidies voor risicovolle systemen, de ware energiefactuur aanrekenen en de opbrengsten recycleren om de efficiënte en duurzame energie-uitvindingen en -investeringen te bekostigen. Zonder die taksombouw betaalt de burger meer dan dubbel: een keer aan de monopolies (die nog meer onduurzaamheid opwerpen) en een keer voor de duurzame oplossingen. Taksombouw is tegengesteld aan taksverhoging, en een zegen voor de duurzame economie.

Niet te verwonderen dat de krachten van de onduurzaamheid sinds 1983 een fatwa tegen de duurzame taksombouw hebben afgekondigd. Maar de raket van duurzaamheid vertrekt niet als de onderste trap niet in werking treedt.

Plaveien naar de hel

Een mondiaal akkoord op de uiteengezette hoofdlijnen is best haalbaar omdat het bouwt op onwrikbare heipalen van onze beschaving:

1. De Vrede van Westfalen (1648) die de soevereiniteit van staten en het principe van niet-inmenging erkent: ieder land moet de eigen duurzaamheidsraket bouwen. De VN bieden enkel architecten aan en controleren de vooruitgang op basis van (nu al) beschikbare data per land. Vanuit Brussel gedirigeerde mondiale emissiehandel of een mondiaal uniforme klimaattaks zijn hersenschimmen.
2. Het Verlichtingsdenken van Erasmus, Hobbes, Adam Smith, Einstein, Popper en vele anderen. Niet-persoonsgebonden materies (zoals de energiesystemen) regelen, vereist een rationele aanpak van het evenwicht eigenbelang-gemeenschapsbelang. Goede bedoelingen zijn plaveien naar de hel. Wat telt, zijn de belangen van individu tot gemeenschap, van de korte tot de lange termijn, helder, nuchter en evenwichtig afgewogen.
3. Het Brundtland-rapport (1987) en het Klimaatverdrag (1992) met de zorgplicht voor het klimaat gelijk voor alle landen, met gezamenlijke maar verschillende verantwoordelijkheid in verhouding tot de middelen van de landen. De rijke landen moeten de leiding nemen in de strijd tegen de klimaatverandering en de schadelijke gevolgen ervan. De dringende en drastische drietrapsombouw is noodzakelijk, mogelijk en wenselijk.

Aviel Verbruggen is milieu-econoom en hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen. Hij is lid van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) en auteur van het boek 'De ware energiefactuur' (uitgeverij Houtekiet).